

Commissioned by

ON
THE
MOVE

Time to Act

**Πώς η έλλειψη γνώσης στον
πολιτιστικό τομέα δημιουργεί
εμπόδια για τους καλλιτέχνες
και το κοινό με αναπηρία**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Νοέμβριος 2021

**ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΟΥ ΔΙΕΞΗΓΑΓΕ ΤΟ ON THE MOVE, ΜΕ
ΑΝΑΘΕΣΗ ΤΟΥ ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ.**

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

Η έρευνα «Ωρα για Δράση» είναι μία ανάθεση του Βρετανικού Συμβουλίου, στο πλαίσιο του προγράμματος Europe Beyond Access (Ευρώπη Πέραν της Πρόσβασης), του μεγαλύτερου διεθνώς διακρατικού προγράμματος στην κατηγορία «Τέχνες & Αναπηρία». Συγχρηματοδοτούμενο από το πρόγραμμα Δημιουργική Ευρώπη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Europe Beyond Access υποστηρίζει καλλιτέχνες με αναπηρία στην προσπάθειά τους να σπάσουν τα εμπόδια πρόσβασης στη σκηνή του σύγχρονου θεάτρου και του χορού.

Οι βασικοί εταίροι του προγράμματος είναι το Βρετανικό Συμβούλιο, το Holland Festival (Ολλανδία), το Kampnagel (Γερμανία), η Στέγη του Ιδρύματος Ωνάση (Ελλάδα), το Oriente Occidente (Ιταλία), το Per Art (Σερβία) και το Skanes Dansteater (Σουηδία).

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή της έκδοσης δε συνιστά υιοθέτηση του περιεχομένου αυτής, το οποίο αντανακλά τις απόψεις των συγγραφέων του και μόνο. Συνεπώς, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε τυχόν χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στην έκδοση.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η έκδοση Ώρα για Δράση είναι η πρώτη στα χρονικά διακρατική μελέτη, που αποδεικνύει με στιβαρότητα ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών στην Ευρώπη δε διαθέτουν τη γνώση και την εμπειρία που απαιτείται για να υποστηρίξουν την πρόσβαση των καλλιτεχνών με αναπηρία, των επαγγελματιών του πολιτιστικού χώρου με αναπηρία και του κοινού με αναπηρία στον πολιτιστικό χώρο.

Βασισμένη σε μία μεγάλης κλίμακας ανοιχτή έρευνα σε 42 χώρες, μία σειρά αναλυτικών συνεντεύξεων καθώς και στην ανάλυση της σύγχρονης βιβλιογραφίας, η μελέτη Ώρα για Δράση ερευνά τα εμπόδια που αποτρέπουν τους επαγγελματίες του πολιτιστικού χώρου να γνωρίσουν και να παρουσιάσουν δουλειές επαγγελματιών καλλιτεχνών με αναπηρία, εντοπίζει τα κενά γνώσης που έχουν οι επαγγελματίες του χώρου και διερωτάται ποιος θα έπρεπε να κάνει περισσότερα πράγματα για να διασφαλίσει ισότιμη πρόσβαση για τους καλλιτέχνες με αναπηρία. Η μελέτη ανατέθηκε από το Βρετανικό Συμβούλιο και υλοποιήθηκε από το δίκτυο ενημέρωσης για την κινητικότητα καλλιτεχνών και επαγγελματιών του πολιτιστικού τομέα On the Move, με στοιχεία που παραχώρησαν εξειδικευμένα δίκτυα του πολιτιστικού τομέα όπως το Trans Europe Halls και το IN SITU καθώς και μέσω της ανατροφοδότησης από δημόσιες συζητήσεις, συμπεριλαμβανομένου και του webinar που διοργάνωσε τον Ιούνιο του 2021 ο οργανισμός Acesso Cultura (Πορτογαλία) καθώς και της συζήτησης που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της συνάντησης IETM Plenary Meeting τον Οκτώβριο του 2021 στη Λυόν (Γαλλία).

Ένα από τα πιο ξεκάθαρα συμπεράσματα της μελέτης είναι ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών χρειάζεται να αποκτήσουν καλύτερη γνώση της δουλειάς των καλλιτεχνών με αναπηρία. Περισσότεροι από τους μισούς συμμετέχοντες της έρευνας δήλωσαν ότι η γνώση τους για τη δουλειά των καλλιτεχνών με αναπηρία είναι φτωχή ή πολύ φτωχή. Περίπου 1 στους 6 δεν έχει δει καμία παραγωγή καλλιτεχνών με αναπηρία στη διάρκεια δύο ετών. Έτσι, δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι η έλλειψη γνώσης αναδείχθηκε ως μία από τις μεγαλύτερες δυσκολίες προκειμένου να υποστηριχθούν και να παρουσιαστούν περισσότερες δουλειές καλλιτεχνών με αναπηρία. Στην παρούσα κατάσταση, 48% των ερωτηθέντων δεν ήταν πολύ σίγουροι ή καθόλου σίγουροι αναφορικά με τη δυνατότητα πρόσβασης των καλλιτεχνών με αναπηρία στα καλλιτεχνικά προγράμματα πολιτιστικών οργανισμών.

Η μελέτη ανέδειξε ότι υπάρχει μεγαλύτερη δραστηριότητα στον τομέα της εξασφάλισης πρόσβασης στο κοινό με αναπηρία, με ένα μικρότερο ποσοστό 39% να δηλώνει ότι δεν αισθάνεται πολύ σίγουρο ή καθόλου σίγουρο αναφορικά με τη δυνατότητα πρόσβασης του κοινού με αναπηρία. Μόλις το 19% των χωρών και των φεστιβάλ που συμμετείχαν στην έρευνα διαθέτουν ιστοσελίδα προσβάσιμη σε άτομα με αναπηρία και μόνο το 12% διαθέτει διαδικασία έκδοσης εισιτηρίων προσβάσιμη σε άτομα με αναπηρία. Η έρευνα επίσης ανέδειξε ότι, ενώ πολλοί από τους

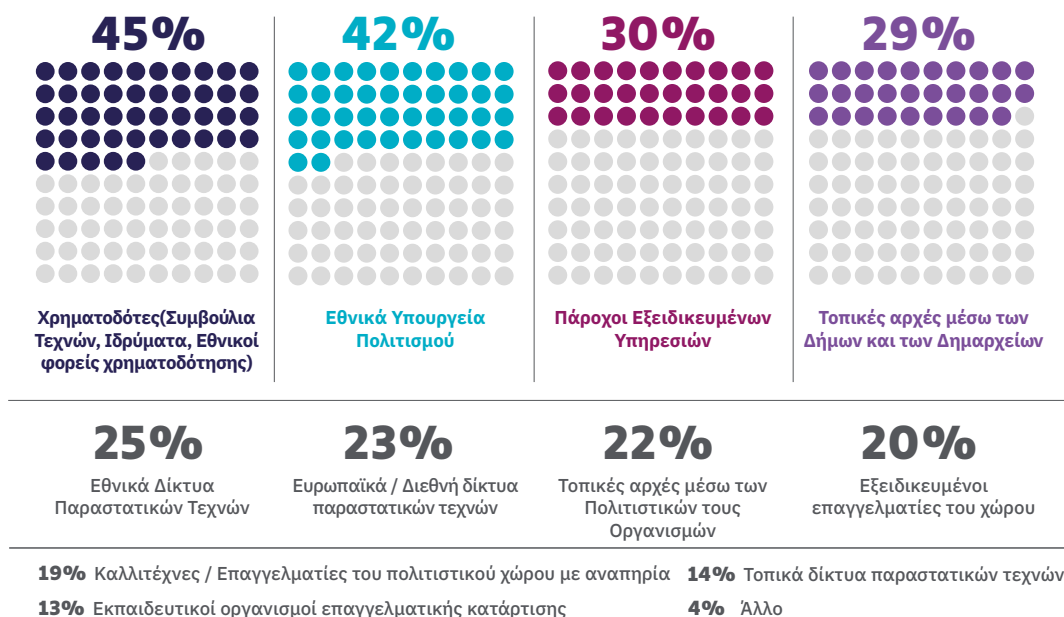
πολιτιστικούς οργανισμούς τόνισαν ότι είναι ανοιχτοί σε όλους – καλά δικτυωμένοι στον καλλιτεχνικό χώρο και ικανοί να αναγνωρίσουν τις απαιτήσεις της ίσης πρόσβασης – οι ίδιοι οι καλλιτέχνες και οι καλλιτεχνικές ομάδες ατόμων με αναπηρία συχνά αισθάνονται ότι οι ανάγκες τους δεν έχουν γίνει κατανοητές.

Πώς λοιπόν θα μπορούσε να βελτιωθεί η γνώση και να ενισχυθεί η ικανότητα των επαγγελματιών του χώρου; Μία ευρεία βιβλιογραφία από έρευνες, εργαλειοθήκες και οδηγούς είναι ήδη διαθέσιμη και θα μπορούσε να κατευθύνει τους επαγγελματίες του πολιτιστικού χώρου στην προσπάθειά τους να εξασφαλίσουν καλύτερη πρόσβαση. Ωστόσο, αυτό το υλικό δεν έχει τύχει ευρείας διανομής, εν μέρει επειδή συχνά τα εργαλεία αυτά εστιάζουν σε μία συγκεκριμένη χώρα ή είναι διαθέσιμα σε μία μόνο γλώσσα. Ελλείπει πιο δομημένων μορφών καθοδήγησης και εκπαίδευσης, οι ίδιοι οι καλλιτέχνες με αναπηρία χρησιμεύουν συχνά ως άτυπη πηγή συμβουλευτικής, ενώ σπανίως πληρώνονται γι' αυτό.

Συνολικά, υπάρχει τεράστια ανάγκη για περισσότερη καθοδήγηση και καλύτερη κατανόηση, αν ο πολιτιστικός τομέας θέλει να πετύχει ισότιμη πρόσβαση. Η ανάγκη αυτή ήταν ξεκάθαρη τόσο ανάμεσα σε όσους συμμετείχαν στην έρευνα Όρα για Δράση, όσο και σε εκείνους που δε συμμετείχαν. Πολλοί από τους επαγγελματίες που προσεγγίσαμε στο πλαίσιο της έρευνας δεν αισθανόντουσαν σίγουροι να απαντήσουν ερωτήσεις πάνω στο θέμα της αναπηρίας στην τέχνη, υποδηλώνοντας ότι τους έλειπε η γνώση να εκθέσουν μία ολοκληρωμένη άποψη, ενώ παράλληλα επέμεναν στη σημασία της έρευνας αυτής καθαυτής και του ζητήματος της αναπηρίας ευρύτερα.

Όταν τους ζητήθηκε να κατονομάσουν τις υπάρχουσες πηγές ενημέρωσής τους γύρω από το ζήτημα, σπανίως οι αναφορές τους ήταν σε κρατικούς φορείς όπως τα υπουργεία πολιτισμού ή τα συμβούλια τεχνών – με την αξιοσημείωτη εξαίρεση τους δημόσιους φορείς στη Μεγάλη Βρετανία. Οι ίδιοι οι φορείς χρηματοδότησης των τεχνών κατέθεσαν επίσης ελλιπή γνώση της δουλειάς καλλιτεχνών με αναπηρία και χαμηλά επίπεδα εμπιστοσύνης στην πρόσβαση που εξασφαλίζουν τα ίδια τα δικά τους προγράμματα για τους καλλιτέχνες με αναπηρία. Αυτή η πραγματικότητα βρίσκεται σε αξιοσημείωτη αντίθεση με τις προσδοκίες των επαγγελματιών του πολιτιστικού χώρου, οι οποίοι δήλωσαν ότι περιμένουν από τα εθνικά τους συμβούλια τεχνών και υπουργεία πολιτισμού τη βασική καθοδήγηση στο ζήτημα της πρόσβασης καλλιτεχνών και κοινού με αναπηρία: ένα ποσοστό 44.5% των ερωτηθέντων επέλεξαν τους φορείς χρηματοδότησης ανάμεσα στους τρεις βασικούς φορείς που θεωρούν ότι έχουν πρωτεύοντα ρόλο και ένα 42% τα εθνικά υπουργεία πολιτισμού.

Ποιος οφείλει να έχει ηγετικό ρόλο στην παροχή καθοδήγησης, εκπαίδευσης και καλών πρακτικών;

Η παρούσα μελέτη υλοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας της COVID-19. Παρ' όλο που κατά τους τελευταίους 18 μήνες η εξ αποστάσεως και διαδικτυακή εργασία αυξήθηκε και υπήρξε μία έντονη στροφή σε διαδικτυακές προσεγγίσεις, τα οποία ενδεχομένως αυξάνουν τις δυνατότητες πρόσβασης, οι συμμετέχοντες στην έρευνα Ώρα για Δράση εξέφρασαν κατ' επανάληψη την ανησυχία τους ότι οι συνεχιζόμενοι υγειονομικοί κίνδυνοι έχουν μεγαλύτερο αρνητικό αντίκτυπο για τους καλλιτέχνες με αναπηρία, καθώς το σφιχτό περιβάλλον που διαμορφώνεται στον τομέα των τεχνών ενδέχεται να εξοστρακίσει τις στρατηγικές πρόσβασης καλλιτεχνών και ατόμων με αναπηρία εκτός της ατζέντας των φορέων χρηματοδότησης και γενικώς των φορέων του πολιτιστικού χώρου και έτσι, οι καλλιτέχνες με αναπηρία «θα εξαφανιστούν για μία ακόμη φορά από τη δημόσια σφαίρα».

Το να εξασφαλίσουμε ότι κάτι τέτοιο δε θα συμβεί είναι προτεραιότητα και υποχρέωση ολόκληρου του καλλιτεχνικού χώρου. Η διασφάλιση της προόδου που έχει πραγματοποιηθεί στο παρελθόν σε συνδυασμό με τη διαρκή δουλειά προς ένα μέλλον ισότητας σημαίνει να διεκδικήσουμε καλύτερη χρηματοδότηση και ρυθμιστικό πλαίσιο, να υιοθετήσουμε μία διακρατική προσέγγιση στην ανταλλαγή τεχνογνωσίας και να τοποθετήσουμε την οικουμενική συμπερίληψη και πρόσβαση στην καρδιά της δουλειάς όλων των πολιτιστικών οργανισμών και χώρων. Ο πολιτιστικός χώρος είναι έτοιμος για την αλλαγή και γνωρίζει την αναγκαιότητά της. Είναι ώρα για δράση.

Μετάφραση: Κέλλυ Διαπούλη